

Efni: Sjúkraflug

Ábyrgð: Framkvæmdastjóri handlækningasviðs

Útgáfudagur: 12.01.2021

Inngangur:

Læknisfræðileg þjónusta við sjúkraflug er hluti af starfsemi og skipuriti Sjúkrahússins á Akureyri (SAK) og heyrir undir svæfinga- og gjörgæslulækningar. Yfirlæknir sjúkraflugs ber faglega ábyrgð á lækningum og annarri faglegru starfsemi lækna í sjúkraflugi gagnvart forstöðulækni svæfinga- og gjörgæslulækninga, sem er næsti yfirmaður samkvæmt skipuriti.

SAK hefur rekið læknavakt fyrir Sjúkraflug frá mars 2002. Megin tilgangurinn þjónustunnar er að veita mikið veikum og slösuðum viðeigandi læknishjálp sem fyrst og flytja á heilbrigðisstofnun með herra þjónustustig, oftast LSH eða SAK. Læknir úr héraði þarf því ekki að fylgja sjúklingi í sjúkraflugi. Þannig er einnig þeirri kröfu mætt að þjónustustig lækki ekki í flugi, þ.e. að sjúklingur sé áfram undir læknishöndum í flugi eins og hann var í héraði sé fyrir því ábending og eftir því óskað. Heilbrigðisyfirvöld gera ekki kröfu um tiltekna menntun eða reynslu þeirra lækna sem fluginu sinna.

Sjúkraflugið sinnir sjúklingum af báðum kynjum á öllum aldri. Sérstakar leiðbeiningar gilda um útkall og flutninga nýbura og þungaðra kvenna (sjá neðar). Vaktþjónusta er 24 klst. á sólahring alla daga ársins. Hægt er að ná í vakthafandi fluglækni þegar hann er á jörðu niðri í síma **8600565** eða **8600566**. Sé nauðsynlegt að ná samband við fluglækni í flugi þar sem sími er utan þjónustusvæðis má ná sambandi við sjúkraflutningamann í gegn um Tetra kerfi Neyðarlínu. Viðbragð sjúkrahússins miðast við að geta mannað eitt sjúkraflug í einu með lækni. Skv. samningi flugrekstraaðila sjúkraflugs (Mýflugs) er hægt að kalla út aðra flugvél (varavél) ef mikið liggur við og sjúkraflugvélin er upptekin í verkefni. Er þá reynt, ef mögulegt er, að manna varaflugvélin með lækni sé þess óskað. Það er gert með að hringja í aðra lækna sem sinna sjúkraflugi en þann sem er á vakt.

Fluglæknar eru hluti af áhöfn flugvélar, en í V. grein laga um loftferðir (nr. 60 10. júní 1998.) segir að í áhöfn séu starfsmenn sem gegna starfi um borð í loftfari meðan á fartíma stendur, enda telst starf þeirra nauðsynlegt fyrir örugga starfrækslu loftarsins eða fyrir öryggi farþeganna.

Íslensk lög og reglugerðir kveða ekki á um hvaða kröfur gera skuli til lækna sem stunda sjúkraflug, en þessi læknisstarfssemi flokkast best sem bráðalækningar utan sjúkrahúsa (undirsérgrein við bæði bráðalækningar og svæfinga- og gjörgæslulækningar). Því er sem stendur aðeins gerð krafa um almennt lækningaleyfi, en æskilegt er að vaktlæknir hafi fengið sérstaka þjálfun og sinni reglulega endurmenntun í m.a. endurlífsgun fullorðinna, meðferð slasaðra og sérhæfðri öndunaraðstoð. Við sjúkraflug starfa að jafnaði 4-6 vaktlæknar, en aðeins tvö stöðugildi svæfingalækna tilheyra sjúkraflugi, yfirlæknir (80%) og sérfræðilæknir (100%) sem eru í dagvinnu 08-16 á svæfinga- og gjörgæsludeild virka daga og ganga auk þess vaktir. Aðrir vaktlæknar starfa ýmist við aðrar deildir sjúkrahússins eða annars staðar og taka flugvaktir sem aukavinnu, stundum sem verktakar. Þeir eru yfirleitt ekki svæfingalæknar og ekki alltaf sérfræðilæknar. Deildarlæknir í svæfinga- og gjörgæslulækningum vinnur við sjúkraflug og getur tekið vaktir eftir því sem reynsla viðkomandi og aðstæður bjóða upp á. Því er lækni um borð í sjúkraflugvél ekki alltaf svæfingalækni, en ef óskað er eftir því sérstaklega er oft hægt að kalla til svæfingalækni. Læknar sinna um 40% allra sjúkrafluga, en aðrir flutningar eru í höndum sjúkraflutningamanna.

Sérfræðingar SAK í fæðinga- og kvensjúkdómalækningum eru samkvæmt leiðbeiningum til ráðgjafar um [sjúkraflug með þungaðar konur](#) á Íslandi. Þetta á einnig við um flug þar sem sjúklingar eru fluttir frá öðru sjúkrahúsi en SAK á Landspítala. Sérstakir verkferlar eru fyrir flutning nýbura og þungaðra kvenna. Ljós móðir eða fæðingalækir getur þurft að fara með í sjúkraflug. Flutningar á alvarlega veikum nýburum eru öllu jafna í höndum nýburagjörgæslulækna Vökudeildar barnspítala Hringins. Nýburalækni ber a.m.k. ætíð að hafa með í ráðum fyrir flutning veiks nýbura.

Efni: Sjúkraflug

Ábyrgð: Framkvæmdastjóri handlækningasviðs

Útgáfudagur: 12.01.2021

Sjúkraflug á í samskiptum og samvinnu við mjög marga fagaðila. Mest samskipti eru við sjúkraflutningamenn sem starfa við Slökkvilið Akureyrar. Góð samvinna fluglækna og sjúkraflutningamanna er forsenda þessa að vel takist til í flóknum og erfiðum tilfellum. Stefnt að því að rækta þetta samband og hafa sameiginlega fundi og æfingar reglulega. Yfirlæknir sjúkraflugs og yfirlæknir bráðþjónustu utan spítala eru í reglulegum samskiptum og samvinnu. Stefna ber að því að efla samskipti og samvinnu við lækna sem kalla eftir þjónustu sjúkraflugs, t.d. með reglulegum heimsóknum og miðlun upplýsinga. Til að auðvelda þetta er stefnt að því að halda úti vefsíðu, www.sjukraflug.is. Þar skal m.a. hafa aðgengilegar upplýsingar um eðli þjónustunnar, boðun, verklagsreglur og gæðaskjöl eftir því sem við á.

Til að auka gæði læknisþjónustu er markmið að til séu gæðaskjöl fyrir sem flest læknisverk í sjúkraflugi. Sérstök áhersla er á gæðaskjöl um boðun og framkvæmd sjúkraflugs og yfirferð á búnaði um borð í sjúkraflugvél. Lögð er áhersla á nákvæma skráningu í sjúkraskrá samkvæmt gildandi reglum og stöðlum og að þau gögn geti síðar verið grundvöllur fagrýni og rannsókna. Upplýsingar um sjúkling eru færðar í sjúkraskrá á pappírsmiðum í tvíriti. Frumritið fylgir sjúklingi. Afritið er sett í geymslu eftir að upplýsingar á því hafa verið færðar í rafrænan gagnagrunn.

Sjúkraflug skal hafa sérstaka aðstöðu, t.d. til geymslu á búnaði, skjölum og fatnaði, eða til fataskipta og hreinlætis. Vinna er hafin við að koma upp slíkri aðstöðu í flugskýli á Akureyrarflugvelli. SAK leggur fluglæknum til vinnufatnað. Fatnað skal merkja með sérstöku merki fluglækna og einnig merki SAK.

Búnaður um borð í sjúkraflugvél (börustæði og börur, rafsjár og stuðtæki, öndunarvélar, sprautudælar, sjúkratöskur, vídeóskóp, beinmergsnálasett, sog, o.s.frv.) er verðmætur og ýmist í eigu SAK, Slökkviliðs Akureyrar, Velferðarráðuneytisins eða Mýflugs. Starfsmaður Sjúkraflugs ehf. hefur eftirlit með rafeindabúnaði samkvæmt samningi við SAK. Neysluvörur og einnota búnaður (lyf, sprautur, nálar, vökvar, vökvasett, ruslapokar, vatn, bréfaþurrkur, spritt, o.s.frv.) kemur ýmist frá SAK eða Slökkviliði Akureyrar. Nauðsynlegt er að skýra eignarhald og ábyrgð á búnaði sem notaður er í sjúkraflugi. Þegar viðunandi aðstaða hefur verið útbúin verður komið á vikulegri yfirferð yfir búnaðinn.

Skjal þetta skal endurskoðað einu sinni á ári og oftar ef ástæða er til, svo sem við breytingar á skipulagi.